

ELŐZÉK

Császár Levente
BODAI BODA

ÜRESOLDAL

Császár Levente

BODAI BODA

„Aki szelet vet, vihart arat”

ELŐHANG

A fogadalom

A kocsmá a férfiak zsidongásától volt hangos. Holnap vásár napja, lazíthatnak egyet az egész heti kemény munka után. A durván megmunkált kecskelábú asztalokon kupák álltak, bennük aranyló bor csillogott. A szőlő a falu körüli lankán érlelődött, a késő délutáni napfény aranyba öltöztette a szelíd tájat. Távobbb az erdővel borított hegyvonulat nézett le szigorú tekintettel a szalmatetős vályogházakra, mintha csak irigyelte volna a falu szelidségét.

A kocsmá melletti eperfa alatt két legény ücsörgött a pusztá földön, kenyeres pajtások voltak. A vidám tavaszi madárdalt hallgatták, lassan kortyolgatták az édes nedűt, megdolgoztak érte. Egyikük – a magasabb, vállasabb – favágóként dolgozott a közeli erdőségben, a másik – alacsonyabb, vékonyabb csontú – kondás volt, a falu disznóit őrizte.

– Emlékszel, Jóska, amikor még kölykök voltunk? – szolt a magasabb legény, miközben hanyatt dőlt a zsenge fűben. – Megfogadtuk, ha majd eljön az ideje, komák leszünk.

– Hogy felejtettem volna el, Andris – válaszolt az alacsonyabbik, ő is a vonuló báránnyelheket nézte. – S látod, ez az idő is elérkezett egyszer. Az asszonyaink viselősek, s hamarosan nekik is itt lesz az idejük. S lehet, hogy egyszerre!

– Igen – bólogatott Andris –, mintha csak most lett volna...
– Elmerengett az emlék hatására és koccintásra emelte kupáját.
– Isten éltesen, komám!

– Aztán meg, ha az egyik fiú lesz, a másik meg lány, még nászok is lehetünk – kacsintott huncutul Jóska, s azzal felhörpintették boraikat.

Jókedvüket még azt sem tudta elvenni, hogy rémisztő hírek kaptak szárnyra: a rettenetes török had Magyarország ellen indul...

I. RÉSZ

1. Az erdei boszorkány

Az eső már alig szemerkélt. A vályogházak szalmatetőiről csöpögött a víz, a pocsolyákban utoljára még megcsillant a lebukó nap fénye. A sáros úton fekete kendőbe burkolózott asszony baktatott, hosszú, sötét szoknyája a latyakot verdeste. Arca gyönyörű volt, a kendő alól előbúvó rakoncátlan, éjfekete fürtjei nedvesen csillogtak.

A falu végén az egyik ház mögül két falubéli menyecske lépett ki beszélgetve. Most, hogy szakadozóban volt az eső, ők is hazaindultak. Már messziről meglátták a fekete kendős asszonyt és rögtön abba hagyták a trécelést. Átmentek az út túloldalára, hogy elkerüljék a találkozást. Az sem érdekelte őket, hogy pocsolyába kell lépniük. Felgyorsították lépteiket, s amint egy vonalba értek, halkán, lesütött szemmel köszöntek:

– Adjon Isten!

Az asszony válaszra sem méltatta őket, köszönés nélkül ment el mellettük. Amint elég messzire értek tőle, az egyik menyecske a másik fülébe súgta:

– Az erdei boszorkány...

– Aha, a szélbanya...

Hiába suttogtak, az erdei boszorkánynak nevezett asszony felkapta a fejét. Megállt, majd visszatekintett a két falubélire.

Az arca már semmi szépséget nem tükrözött. Hirtelen felzúgott a szél, s az asszony szeme percekig szikrát szórt.

Miután lecsillapodott lelkében a vihar, folytatta útját, a hirtelenjött szélroham is elült. Elhagyta a falut és a fenyőfák alatt megbúvó erdőszéli kunyhó felé tartott. A faházikóban a bábaasszony lakott. Lucsi szüle már idős volt, két napja, pihenés nélkül egy nagyon beteg férfit ápolt. Nemrégiben ért haza, és kimerülten ledőlt a szalmazsákra, még a ruháját sem vetette le. A bábaasszony nagyon sok emberen segített már. Fűvekkel gyógyított, jövődőt mondott, rontást vett le, s szinte az összes gyerek születésénél ő segédkezett.

Felzúgott a szél. Megsuhogtatta a fenyőfák túlevelét, s megnyikordult a kunyhó zsendelyteteje. A szüle felült az ágyban. Ekkor látta, hogy valaki áll a fal mellett. Nem hallotta, a hivatlan vendég mikor lépett a kunyhóba.

– Mit akarsz, Rigoma? – kérdezte tőle fáradt hangon. Jól ismerte az erdei boszorkányt. Ha tehetné kikerülte a találkozást, de ez nem mindig sikerült neki, mint ahogy most sem.

Rigoma nem szerette, ha boszorkánynak nevezik. „Szépasszony vagyok, nem boszorkány!” – szokta mondogatni. S valóban szép volt, csak éppen hamis. Mint egy gyönyörűséges feketerigó, ami az almát csipkedi. De csak addig volt szép, míg a lelkét el nem borította a düh. Akkor aztán nyoma sem maradt szépségének, s egy másik arca mutatkozott meg. Az almát csipkedő rigó csúf dögkeselyűvé változott.

Lucsi szüle felkelt az ágyból és meggyújtotta az olajméceszt. A táncoló fényben csak úgy ragyogott Rigoma szépsége. Gyönyörű arcával, ferde metszésű szemével, rakoncátlan hajkoronájával olyan volt, mint egy tündéri látomás... Csak sötét tekintete volt baljóslatú.

– Van a faluban várandós anya? – kérdezte mohón, s közben az arca is megváltozott. A szépség egyre jobban eltűnt róla.

– Miért érdekel az téged? – kérdezte a szüle gyanakodva.

Rigoma elvesztette türelmét. A csinos arc egy gonosz néember ábrázatává torzult el, miközben a szüle mint a partra vetett hal, tátogni kezdett, s levegő után kapkodott. Szeme kidülledt, arca egyre vörösebb lett.

Rigoma egy ideig hagyta, had kínlódjon a bábaasszony. Kéjesen nézte a szenvedését, de egy idő után véget vetett a bűbájnak. Lucsi szüle zihálva kapkodta a levegőt.

– Szóval, van a faluban várandós anya?

Mivel Lucsi szüle még mindig nem válaszolt, ismét fuldokolni kezdett, és megint elsötétült előtte a világ. Határtalan félelem kerítette hatalmába. Tisztában volt azzal, hogy a szélbanya milyen sötét erőket ural. Tudta, ha nem engedelmeskedik neki, még a végén megfullad. Pedig a szüle csak segíteni szokott az embereken, de tudta, Rigoma nem véletlenül érdeklődik a várandós anyák után, biztos, hogy gonosz szándékai vannak. Bárhogy is akarta Lucsi szüle eltitkolni, az életösztön erősebb volt benne. Bólintott.

Rigoma engedett a szorításán, a szüle végre fellélegezhetett.
– És ki az?

A szüle előtt nem volt más út, hát elárulta.

Rigoma köszönés nélkül távozott. Elhagyta a falut, majd a szántók is elmaradtak mögötte. Mire az erdőbe ért, a nap teljesen lebukott. Ahogy a sötétbe borult erdei ösvényen lépdelt, a két menyecskén járt az agya, s az elsuttogó szavaikon: „boszorkány”! Érezte, ahogy ismét felforr ereiben az indulat. Arca torz grimaszba rándult.

Megállt, fekete szeme ismét szikrát szórt, s tajtékzott, mint egy fúria. Abban a pillanatban hirtelenjött szélroham söpört végig az erdő fái között. Egy vékonyabb kőrisfa recsenve hasad ketté, egy galagonyabokor gyökerestől fordult ki az ázott földből.

Az asszony ettől jobban érezte magát, és újult erővel folytatta az útját. Fanyar gombaillat ült a csöpögő lombok alatt, a föld nedvesen szortyogott minden egyes lépésénél. A felszakadozó felhők mögül előbújt a hold, a távolban bagoly huhogott. Egy kövér holdsugár Rigoma arcára vetült. Már nyoma sem volt a csúfságnak, ferdemetszésű szeme tündöklően csillogott. Csaknem éjfél lett, mire hazaért. A komor barlanglik elhagyatottan, tátongó sötétséggel várta.

2. Két születés

Nagy napra virradt a falu: két gyermek születését is várták! Fontos dolog ez egy kicsiny falucska életében. A település felső végén, Andrisék házában határtalan volt az öröm. A kisfiú pillanatok alatt meglátta a napvilágot, a bábaasszonynak alig akadt dolga. Mire az ifjú apa hazaért az erdőről, Lucsi szüle összeszedte a holmiját és már el is ment a másik vajúdó anyához.

Anna azt se tudta, hogy ölelgesse, csókolgassa újszülött kisdédét.

– Megfojtod még – szólt rá az ura, de csak azért, hogy ő is karjaiba vehesse, és az öles fák markolásához szokott kezével babusgathassa. – Már feleséget is találtam neki – mondta vidáman, s átvette a csöppséget.

– Aztán kit?

– A Pap Jóska és az Erzsi lányát.

– Már ha lányuk születik – mosolyodott el Anna. – De még ráérünk őket összeesketni.

– Igazad van – nevette el magát a férfi. – Van ennél most fontosabb dolgunk. Milyen nevet adjunk neki?

Anna elgondolkodott.

– Apám után kapja a Bodomér nevet. Te is tisztelted őt.

– Igen – merengett el a férfi. – A legigazabb ember volt, akit valaha ismertem... Mit jelent ez a név a ti szláv nyelveteken?

– Békében élni.

– Békében élni – bólogatott a férfi. – Hát akkor élj békében, Boda fiam – mondta, s örömeiben feldobta a levegőbe. A gyerek hangosan gőgicsélt, mint akinek nagyon tetszik a mulatság.

– Tedd már le, Andris! – szörnyülködött az asszonyka. – Még a végén baja esik.

– Baja? – hökkent meg a férfi, s visszatette a csecsemőt felesége kajára. – Amíg én élek, soha!

Váti András büszke, atyai szíve el nem tudta képzelni, hogy fiának bármi baja essék.

A falu alsó végén, Pap Jóskáék házában kicsivel tovább tartott a szülés. Nemsokára azonban ott is gyereksírás hangja hallatszott a házból. Egy egészséges újszülött köszöntötte teli torokból a világot. Az ágy mellett a bábaasszony megtörölte izzadó homlokát. A fiatal anya nagyokat sóhajtott.

– Mutassa csak, fiú vagy lány? – kérdezte fáradtan. A vajúdás alaposan kimerítette.

– Kislányod született – szólt a bába, s azzal átnyújtotta az újszülöttet.

– Ó, gyönyörű kislányom van – derült fel Erzsi arca. – Nem baj, én mindig is leányt szerettem volna. Józsi meg csak beletörődik majd, hogy nem fia lett, főleg, ha meglátja ezt a kis tündért.

A fiatalasszony mellére vonta a csöppséget, aki hamarosan cuppogva nyelte az anyatejet. Amikor jóllakott, az anya pólyába bugyolálta és maga mellé fektette. Nemsokára békés álomba szenderültek mindketten.

Lucsi szüle az egyik utcabéli legénnyel üzent Jóskaért: jöjjön azonnal, szerencsésen megszületett a lánya. Az ifjú apa az erdőn makkoltatta a disznókat, a hírré futva indult haza, csizmája cuppogott a sárban. Mikor megérkezett és meglátta a csöppséget, épp úgy örült neki, mint a felesége.

– Andriséknak fiúk lett, nekünk meg ez a tündér. Akár holnap megtarthatnánk a kézfogót – tréfálkozott az ifjú apa.

– Ne bolondozz már, Józsi! – szólt rá szemrehányóan a felesége, de aztán ő is elmosolyodott a gondolatra. – Inkább azt döntsük el, mi legyen a neve.

– Ez nem kérdés – felelte Jóska határozottan –, ő is Erzsébet lesz, mint te.

Míg a boldog szülők elkeresztelték kislányukat, Lucsi szüle ébren forgolódott a szalmazsákján. Egyre Rigoma járt a fejében. Vajon milyen sötét tervre készül...?

A faluban felzúgott a szél. Megnyikordult egy kertkapu, s a kis vályogház felől éles csattanás hallatszott. A hirtelen szélroham becsapta a zsalugátert, így az ablakon már nem szűrődött ki a fény. Sötétség borult az udvarra. Csak a szél furulyázott a nádtető rései között. A hold is elbújt egy felhő mögé, mintha nem akarná látni, mi történik odalent.

Egy alak osont a kert végében. Fejét kendő takarta, a sötétben nem lehetett kivenni az arcát. Hátán ócska batyu, a szél belekapott hosszú szoknyájába, megtáncoltatta a ráncait. Az asszony megkerülte a bodzabokrot és a házhoz settenkedett. Résnyire tárta a zsalugátert. A kendő alól kibúvó, rakoncátlan hajtincsein megcsillant a fény, s a kiszűrődő

világosság arcára vetült. Gyönyörű volt. Tekintete megvillant, ahogy belesett a házba. A kiszűrődő zajokra arckifejezése megváltozott. Szája kéjes vigyorra húzódott, s így már egyáltalán nem volt szépnek mondható. Ha ebben a pillanatban látta volna valaki, ahogy ott leskelődik, bizonyosan így kiált fel: be csúf néember! A szél élesen felzúgott, a bodzabokorról letört egy ágat.

A kis szobában ketten voltak, anya és újszülött kislánya. Miután elkeresztelték a gyermeket, Pap Jóska visszasietett a disznókat őrizni, hiszen gazda nélkül hagyta őket az erdőben.

Rigoma kívárta, míg Erzsi eloltotta az olajmécsest és elaludt. Ekkor az ajtóhoz lopakodott, csendesen kitárta, majd nesztelenül belépett a házba. Nem sokáig időzött. Hamarosan ismét megjelent, majd az éjszaka leple alatt, hátán a batyuval sietősen távozott.

3. Bánat a faluban

Mikor Erzsi reggel felébredt és nem találta sehol a lányát, majd az eszét vesztette. Pillanatok alatt híre ment a dolognak. Jóska is egykettőre hazaért az erdőről.

„Vajon ki lophatta el?” – találgatta a nép, mert más megoldás szóba sem jöhetett. Felforgatták az egész falut, tűvé tették az erdőt. Jóska és Andris vezetésével férfiak három éjjel, három nap folyamatosan keresték az eltűnt csecsemőt.

Lucsi szüle ezalatt ki sem mozdult kunyhójából, tanácstalan arccal bámult maga elé. Csak ő tudhatta, kinek kellett a gyermek. Százszor nekiindult, hogy lemegy a faluba, és elmondja a történetet, de minden alaklommal visszafordult, nem vitte rá a lélek. Nem tudott volna Erzsi meggyötört arcába belenézni. Csak az ő nevét árulta el Rigomának, Annáét nem.

A két menyecske, akikkel Rigoma találkozott, viszont nem hallgatott. Elmondták, hogy előtte való nap látták az erdei boszorkányt és nagyon gyanúsán viselkedett. Még csak nem is köszönt nekik...

– Az ő keze lehet a dologban – sötétült el Jóska arca.

– Gyerünk – szívta meg széles mellkasát Andris – csípjük nyakon.

– Igen ám – válaszolta az egyik legény –, de azt se tudjuk, valójában hol a tanyája.

– Talán Lucsi szüle tud róla valamit – csillant fel a remény Jóska szemében –, vele látták már néhányszor.

Felkeresték az erőszéli kunyhót. A szüle széttárta a kezét, amikor kérdőre vonták:

– Csak annyit tudok, hogy egy titkos barlangban lakik – mondta szemlesütve –, de bűbáj védi, halandó nem találhat rá a bejáratra. Én sem tudom, pontosan merre lehet. Talán arra a távoli forrás felé... – mutatott az erdő felé, de aztán gyorsan elharapta a mondatot, mint aki megbánta, hogy sokat beszél.

A férfiak felkerekedtek, s meg sem álltak a forrásig. Egész úton hangosan taglalták, mit tesznek majd a boszorkánnyal, ha ráakadnak, de ahogy közeledtek a hely felé, egyre jobban elcsendesedtek. A forrásnál már mindegyiküket rettenetes érzés kerítette hatalmába, ami a szavukat szegte. Még Jóskaét is.

Rigoma távolról figyelte őket. Tudta, a barlang bejáratát bűbáj védi, halandó nem láthatja. Legszívesebben egy fergeteggel kisöpörte volna őket az erdőből – már a gondolatára is kéjesen elvigyorodott –, de aztán uralkodott magán. Menjenek csak el békével, s idővel feledésbe merül a história. Nem szabad felhívni magára jobban a figyelmet. Szeme a két ifjú apán időzött, miközben az arca torz grimaszba rándult. „Velük viszont le kell számolnom, különben soha nem lesz tőlük nyugtom” – gondolta sötét ábrázattal.

A férfiak sötétedésig keresték a barlangot. Mivel a forrás tájékán nem találtak semmit, túvé tették a környékét. Megmászták a környező dombokat. Szemügyre vették az összes sziklát, hasadékot. Benéztek a fák gyökerei alá, hátha ott rejtőzik a lejárati hiába!

Reménye vesztetten tértek haza.

Minden csoda három napig tart. A faluban ugyan szomorkodtak még egy ideig a gyermek eltűnésén, da aztán más kötötte le az emberek figyelmét. Ráadásul a török megint errefelé ólálkodott. Jó lesz résen lenni!

Lucsi szüle Erzsí mellett maradt. Furdalta a lelkiismeret. Kitakarította a kis vályogházat, felsöpörte a földes padlót, tüzet rakott a kemencében és ebédet főzött, ellátta a teljesen magába fordult anyát. Jóska hamar elmenekült a háztól, ment vissza a disznókat őrizni, s próbált nem hazagondolni.

Andrist is várta az erdő. Favágó társai már hiányolták, hisz ő volt köztük a legkülönb. Rá várt a legölesebb fák kidöntése. A bátyja is az erdőn dolgozott, de hiába volt Gyuri az idősebb, Andris erőben, ügyességben felülmúlta testvérét. Miután a kis Boda egészségére megitták az áldomást, rögtön nekifogott a munkának.

Talán a harmadik napon történt, amikor egy meredek szurdokban hirtelen szél támadt, belekapott a lombkoronába és a szálbűkk nem arrafelé dőlt, amerre ő a fűrészével a hajkot vágta.

– Vigyázz! – kiáltotta Gyuri, de már késő volt.

A meredek oldalban nem lehetett félreugrani, a hatalmas fa rádőlt Andrisra, s ott helyben agyonnyomta.

Nem sokkal ezután történt, hogy Pap Jóska egy éjjel ébren forgolódott a pusztai földre terített a subáján. A disznók békésen szunyókáltak körülötte, a csendet csak néha törte meg a horkantásuk. Hirtelen szellő kerekedett, majd megzördült a

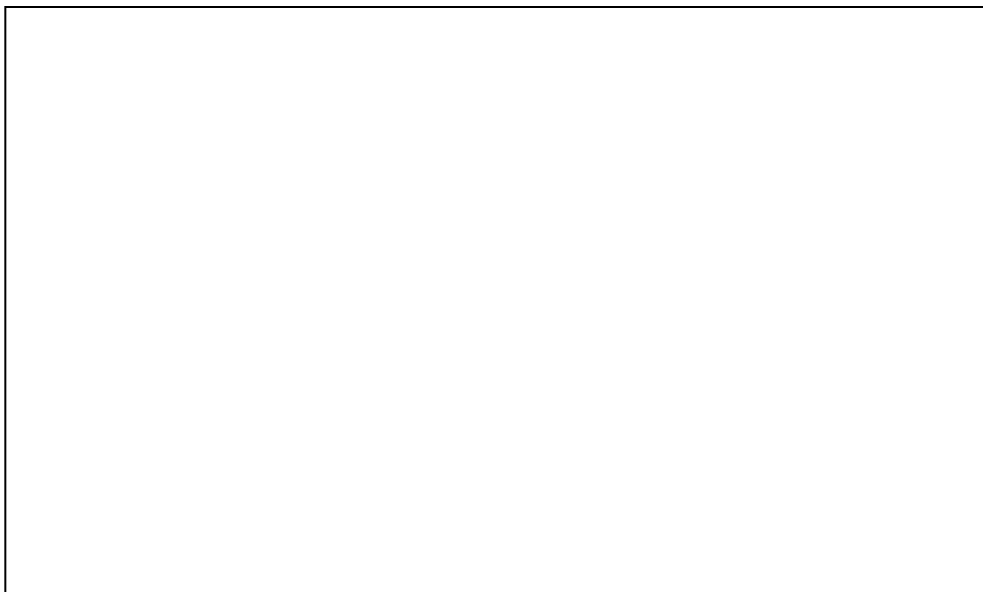
száraz avar. A férfi hallotta ugyan a halk neszezést, de borús gondolatai annyira lefoglalták, hogy nem figyelt rá. Mire feleszmélt, már késő volt. Az avarban egy vipera tekergett. A kígyó a nyakánál marta meg, reggelre már nem volt benne élet.

No, most aztán megint volt miről beszélni a faluban! Nemrég a két születés, aztán a gyerek eltűnése, most meg a két haláleset. Ráadásul a két újszülött apjára csapott le a kaszás. A népek másról sem beszéltek:

– Ez csak az erdei boszorkány műve lehet...

Erzsinek ez már túl sok volt. Kislánya eltűnésén sem tudta túltenni magát, most meg a férje... A lelke teljesen elsorvadt, s egyik reggelre ő is itt hagyta e földi világot.

A faluban megállás nélkül kongott a harang, miközben Lucsi szüle azért imádkozott, hogy Rigoma végre nyugodjon le, s több tragédiát már ne okozzon...

II. RÉSZ

4. Harinkó, Bajmót, Csira és a többiek

Elröppent egy tucat esztendő, a faluban megkopott a tragédia emléke. Ráadásul a közelgő török veszedelem egyre nagyobb árnyékot vont az ország fölé. Anna egyedül nevelte a fiát. Túltette magát a tragédián és örült, hogy legalább neki megmaradt Boda. A fiún már most lehetett látni, milyen szép szál legény válik majd belőle. Erejét, ügyességét apjától örökölte. A ház körül minden nehéz munkát ő végzett, nem engedte, hogy anyja kínlódjon. Gyuri sógornak is egyre kevesebbet kellett segítenie. Ráadásul a sógortól elleste a méhészkedés fortélyait. Gyuritól kapott egy méhekkal teli szalmakast. Ettől kezdve a méhészkedés teljesen lekötötte. Büszkén vitte át Gyuri sógornak megmutatni az idei első bödön hársmézét. A kezén néhány csípés mutatta, hogy a lépesméz kiszedése nem járt bonyodalom nélkül. Hiába füstölt folyamatosan, néhány méh azért megcsípte.

A sógor megkóstolta a mézet, s csak bólogatni tudott:

– Öcsém, ez finomabb, mint az enyém!

A dicséretet hallva Boda még nőtt néhány centit. Büszkén sietett haza, hogy anyjának is elújságotja a sógor szavait. A kertek alatt azonban hangos szóváltás ütötte meg a fülét, megtorpant. A falusi fiúk közrefogtak egy alacsony, vézna

gyereket, akit mindenki csak Csirának csúfolt. Fakardjaikkal hadonásztak körülötte. Szerencsétlen gyerek halálra váltan állt.

– Nézzenek oda! – kiáltotta Harinkó, a vezér. – Itt a törökök legnagyobb vitéze! – s jót nevetett saját tréfáján.

– Tudod mit? – szólt oda neki Bajmót, egy nagyra nőtt, kövér fiú, aki mindig csak a bajt kereste –, te leszel a gaz pogány, akit elnászpángolunk – s azzal felemelte fakardját és hangosan elkurjantotta magát.

– Vágjuk le a janicsárt! – kiáltották a többiek is.

Csira legszívesebben sarkon fordult volna, s eliszkolt volna, de tudta, hiú remény. Vékonyka lába miatt a fiúk rögtön beérnék. Ezért aztán csak állt halálra váltan. Szemét lesütötte és reszketve várta a folytatást. Nem először történt ez vele.

Hanem, mielőtt a felbőszült gyerekhad nekirontott volna, a bokrok közül hangos csörtetéssel Boda bukkant elő. A legközelebb álló kezéből kikapta a kardot és meglengette:

– Na, te híres-neves vitéz! – szólt oda Harinkónak. – Ezzel a szerencsétlennel könnyen elbánsz, de tegyél egy próbát velem! – s azzal erősen a másik szemébe nézett.

Harinkónak nem nagyon fűlött a foga megmérkőzni Bodával, hisz tudta, a fiú sokkal ügyesebb, mint közülük bárki. Bajmót azonban nem állta meg szó nélkül:

– Csak nem félsz tőle?

Ezek után Harinkónak meg kellett küzdenie Bodával, ha nem akarta, hogy a többiek gyávának tartsák. Megszívta magát

és tett egy lépést előre. Hangosan csattant a két fakard, ahogy összezsaptak. Harinkó fegyvere messzire repült.

– Na, ki lesz a következő? – kérdezte villogó szemmel Boda.

Ezután persze senki nem akart megmérkőzni vele. A fiúk szép sorban, lesütött tekintettel elsomfordáltak.

– Gyere – karolta át Csira vézna vállacskaát –, hazakísérlek.

Amint hazaértek, Csira anyja rögtön látta, hogy valami történt. A pitvar sarkában álló kormos kemence mellett szorgoskodott, a platni alatt pattogott a tűz. Míg megkóstolta a készülő vacsorát, nem kerülte el figyelmét, hogy fia egész picire görnyedt össze.

– Mi van veletek? – kérdezte gyermekét fürkészsze, miközben az asztalra tette a gőzölgő ibriket. – Gyere, Boda, vacsorázz velünk te is.

Boda lesütötte szemét. Szótlanul leült az asztalhoz és kanalazni kezdte a forró köleskását. Az sem érdekelte, hogy megégeti a száját. Csira azonban felnézett és rezzenéstelen arccal válaszolt:

– Katonásdit játszottunk.

– És, hogy sikerült?

– Boda elűzte a gaz pogányt... – nézett csillogó szemmel védelmezőjére, és megfújta a gőzölgő kását, majd lassan ő is kanalazni kezdett.

5. Liki

Boda már kora reggel nekiindult az erdőnek. Anyja adott egy kosarat, hogy abba gyűjtse a búcsúi ebédhez való gombát. A fiú biztosra vette, hogy teleszedi a kosarat. A jól megszokott helyeken azonban egyet sem talált, s hiába ment egyre mélyebbre az erdőben, gombára ott sem lelt. Kicsit dühös volt. Valaki összeszedte előtte...

Hazafele aztán megpihent az egyik forrásánál. Ide ritkán jártak a falubéliek, anyja is óvta tőle, mondván, a forrás bűvös erővel bír, jobb elkerülni. Boda azonban nem foglalkozott az intellemmel. A hűs vízzel csillapította szomját, majd keresett egy mohás részt és a páfrányok tövében ledőlt megpihenni. Az erdő megnyugtató hangjai lassan álomba ringatták.

Mikor felébredt, furcsa érzése támadt: mintha nem lenne egyedül. Körbenézett és meglátta a leselkedőt. Valaki a terebélyes tölgyfa ágáról őt nézte. Egy vele egykorú leány. Hosszú, gubancos haja a szemébe lógott. Kopott bőrruhája alól kilátszott barna lábszára, csupasz lábfeje, ahogy a vastag ágon ücsörgött.

„Vajon ki lehet?” – gondolta Boda. Hallott valami mendemondát a falusiaktól, hogy néha láttak az erdőben felbukkanni egy fura gyermeket, de senki nem tudott biztosat felőle. „Tán egy lidérc... Talán az erdei boszorkánynak van köze hozzá...” – találgatták, de aztán nem sokat foglalkoztak vele.

Boda csak most látta meg, hogy a leány mellett a faágon egy szakadozott batyu lapul, tele gombával. No, erre aztán megjött a hangja:

– Te szedted össze előlem a gombákat?

– Én, de nem előled – válaszolt szép dallamos hangján a leány.

– De nekem már egy sem jutott.

– Szívesen odaadom, ha akarod – mondta, s azzal lemászott a fán.

„Akár egy macska – gondolta Boda. – Ügyesebben mászik, mint én”.

– Megtanítalak rá? – kérdezte erre a leány.

Boda eltátotta a száját. Meg volt róla győződve, hogy a kérdést nem mondta ki hangosan. Akkor hogy hallhatta meg az erdei leányzó?

– Nem kell, hogy halljam a beszédet – mosolyodott el a másik. – Tessék, itt a gomba – s azzal a fiú kosarába öntötte mindet a batyujából.

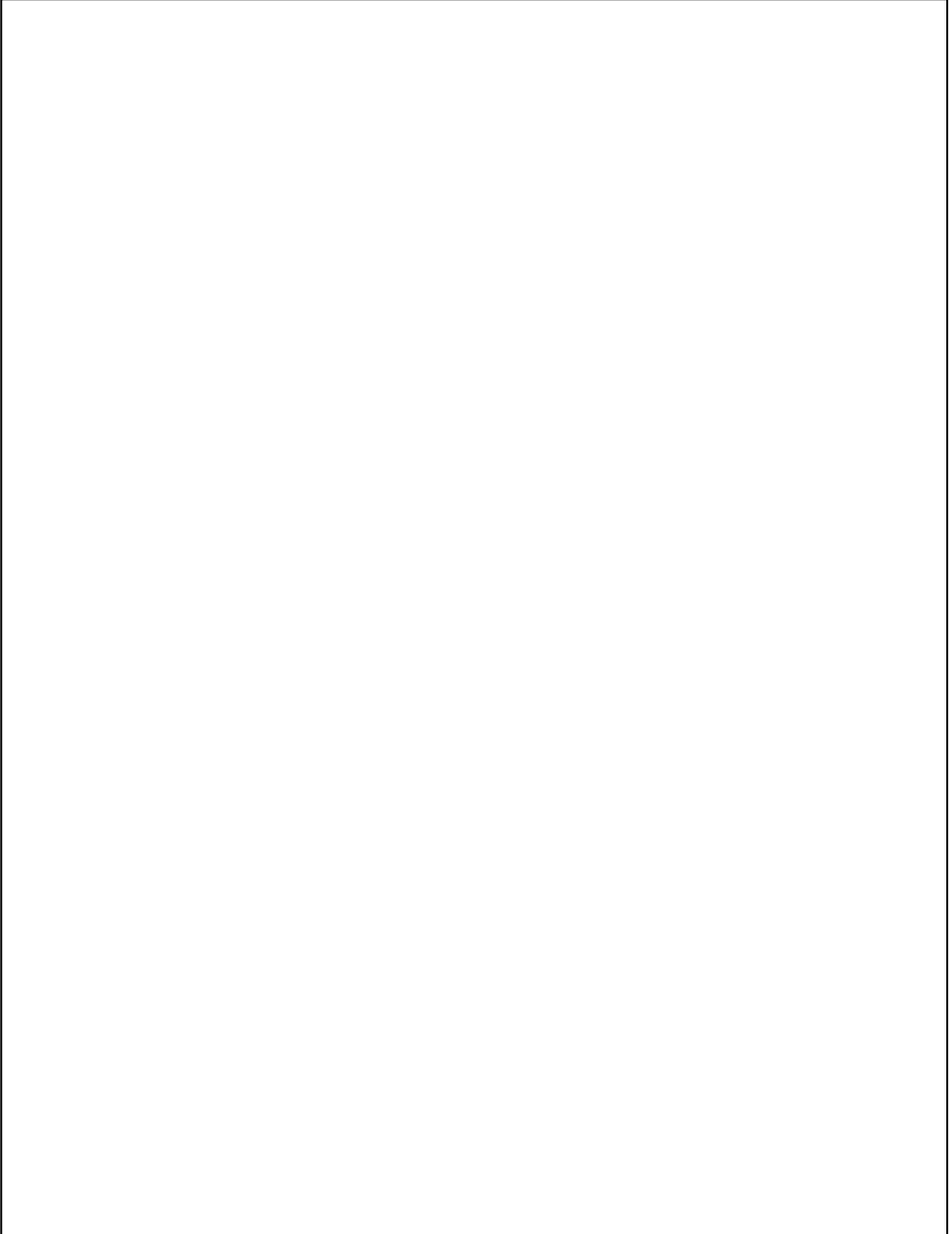
– Hogy tudsz olvasni a gondolataimban?

– Anyám tanított meg rá... – de aztán gyorsan elhallgatott a leány, mint aki sokat beszélt.

– Anyád...? – kérdezte Boda. Borzongás futott rajta végig, miközben egy hirtelenjött szélroham összekócolta a haját.

A leány is megmerevedett, s az erdőt fürkészte.

– Most mennem kell... – mondta zavartan, és sebes léptekkel nekiindult.

– Csak a nevedet áruld még el! – kiáltott utána a fiú, miközben a szél egyre erősebben zúgott.

A leány megtorpant. Látszott, hogy erősen tusakodik magával. Végül kinyögte:

– Liki.... És a tiéd?

– Boda.

„Liki” – ismételte a fiú magában, de addigra a leány eltűnt, mintha sosem lett volna ott.

A szélroham belekapott a fák lombkoronájába és alaposan megcibálta az ágakat. Távolról mennydörgés hallatszott. „Jó lesz iparkodnom – gondolta Boda –, még nyakon csördít a vihar”, s azzal futásnak eredt.

A hazafelé tartó úton egyre csak a leány járt az eszében. Amikor hazaért, anyjának rögtön feltűnt a fiú ábrázata. Az asszony a tyúkokat etette, de amikor fia belépett a kertkapun, abbahagyta a munkát, s tekintetével Bodát kutatta. A gyerek arcára furcsa mosoly ült ki, ahogy a kosár gombát átnyújtotta.

Anna próbálta volna megtudni, hogy mi történt, de bárhogy is erőlködött, egy mukkot se tudott kiszedni belőle. Bodának esze ágában sem volt elárulni a kalandját, hisz anyja megtiltotta, hogy a bűvös forrás felé menjen. Még jól leteremtené! Inkább segített neki. Kivette kezéből a szakajtót és szétszórta az árpát a tyúkok között, majd moslékot készített a disznóknak, miközben egy halvány mosoly bujkált a szája szegletében.

6. Barlanglik

Liki bezzeg nem mosolygott, mikor hazaért a barlangjába. Tudta, hogy anyja iszonyúan dühös lesz, feszengve állt előtte. Rigoma ferde vágású, sötét szeme szikrákat lövellt. Szép arca torz grimaszba rándult. Aztán szóáradat következett, amiben nem volt köszönet. Mintha kígyót-békát dobált volna:

– Nem megmondtam, hogy ne fedd fel magad az emberek előtt?! – fröcsögte.

– De anyám... – próbálkozott Liki, az asszony azonban nem engedte szóhoz jutni. Arca egyre jobban eltorzult s közben a barlang levegője még fagyosabb lett.

– Nem azért neveltelek, tanítottalak, hogy mindenféle falusival összecimborálj!

– De én nem...

– Hát akkor hol a gomba? – vágott szavába a dühöngő asszony. – Még jó, hogy megéreztem az idegent.

– Én csak...

– Hallgass! – intette le haragosan a leányt. Fel-alá járkált a sötét üregben, mint egy ketrecbe zárt vadállat. Hosszú időbe telt, mire némileg lenyugodott. – És ki volt az? – kérdezte valamivel enyhébben.

– Csak egy falusi fiú – válaszolta Liki fellelegezve, hogy túljutott a nehezén. – Teljesen ártalmatlan, hidd el, anyám. Bodának hívják...

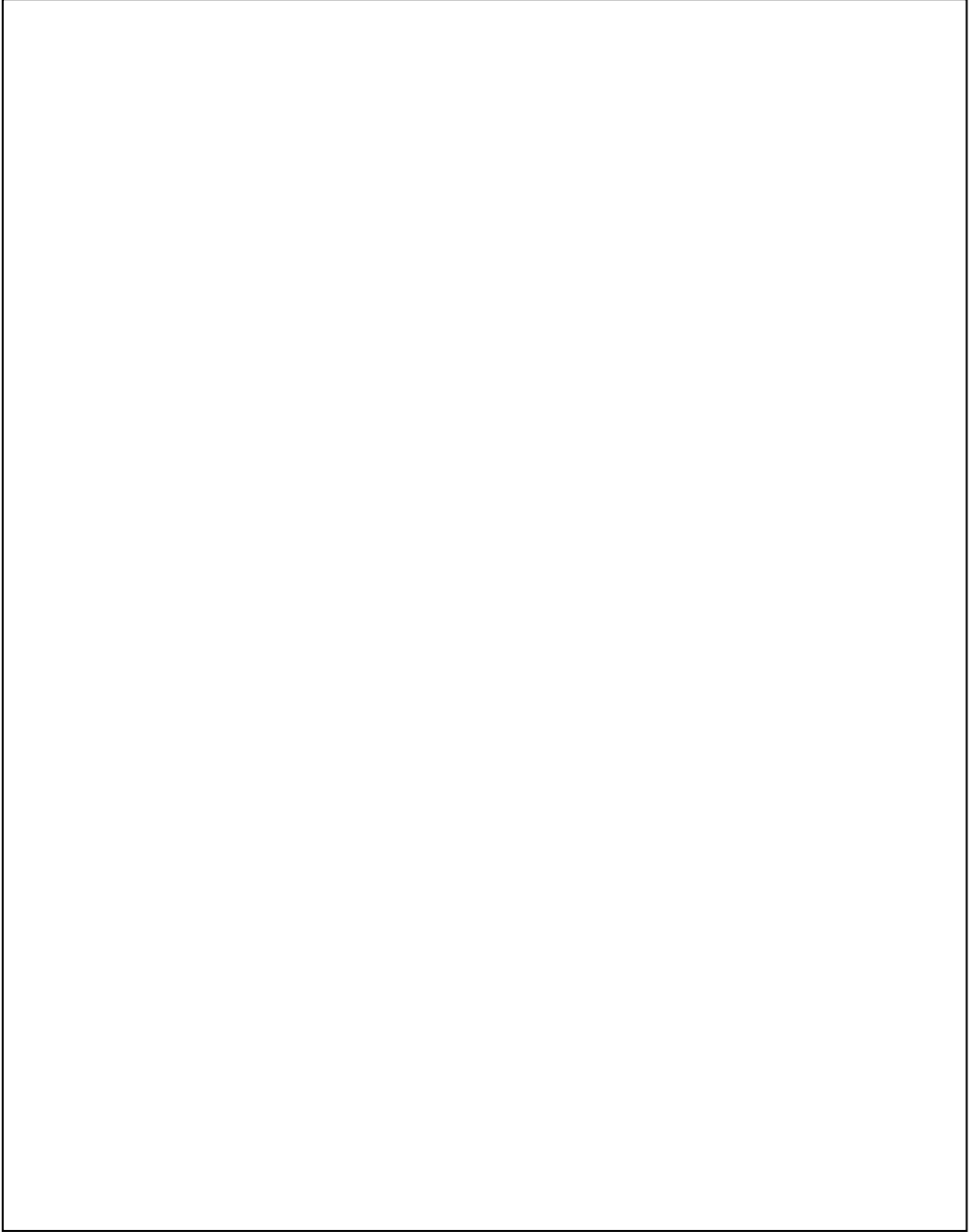
– Micsoda!?! – sikította el magát az asszony.

Liki döbbenetesen nézte anyját. Számtalan dühkitörését látta már, de ilyet még soha. Az asszony valósággal az eszét vesztette haragjában, miközben az agya ide-oda csapongott. „Évekkel ezelőtt elbántam a két apával, s most itt a megmaradt gyerek. Vele is végeznem kellett volna...!”

A leány közben árgus szemmel figyelte az anyját. „Vajon ki lehet ez a fiú, aki ilyen hatással van rá?” – gondolta. Időbe telt, mire az asszony lecsillapodott és elült a vihar a barlangban.

Annak idején Rigoma ebben a titkos barlanglyukba, vagy ahogy ő hívta: barlanglikba hozta Erzsi ellopott gyermekét. A leány a származásáról mit sem tudott, mint ahogy senki nem tudott a föld alatti üreg létezéséről sem. Bejáratát halandó nem láthatta, bűbáj védte. A szélbanya itt nevelte fel a gyermeket, aki a barlangról kapta a nevét. „Lik” volt az első szó, amit ki tudott mondani.

A barlang egyik sarkában faágakból ágyat ácsoltak s szalmát szórtak rá, ez szolgált a leány fekhelyéül. Egy polc állt mindössze a nedves fal mellett, ennyi volt az összes bútor. Rigoma alig tartózkodott a barlangban, éjszakáit ismeretlen helyeken töltötte. Csak akkor maradt hosszabb ideig, ha bájitalait kotyvasztotta. Néha napokra, hetekre eltűnt, s magára hagyta a gyereket. Ha megtért titokzatos útjairól, batyujában mindig hozott némi élelmet, kenyeret, húst, kölest... Egyébként a leány azt ette, amit az erdőben talált: gombát, gyökereket, vadgyümölcsöt. Inni és mosakodni a forráshoz járt ki, noha télen ez igen embert próbáló feladat volt még egy felnőtt férfinak is, nem egy gyerekleánynak. Liki azonban hamar hozzászokott a farkasordító hidegekhez, ilyenkor tüzet rakhatott a barlang mélyén, bár a füsttől néha csaknem megfulladt.

A kislány nagyon okosnak bizonyult. Bármit mutatott vagy mondott neki az asszony, rögtön megjegyezte, megtanulta. A bűbájt is már korán magába szívta. A gyermek még alig totyogott, de már képes volt szellőt kelteni. Mire megtanult járni, már vihart támasztott. „Igazi szélkirálynőt nevelek belőle” – mosolygott vészjóslóan Rigoma.

Egyetlen baj volt csak a leánnyal: soha senkinek nem tudott ártani. Liki ekkor szembesült először anyja haragjával – de mindhiába. Ártó szándéknak szikrája se lobbant benne, hiába dühöngött az asszony. „Majd később, talán... ha adódna egy jó alkalom... ha egyszer sérelem érné vagy bánataná valaki, talán feldühödne és akkor kezelésbe vehetném...” – reménykedett Rigoma.

Míg a barlangban a düh szikrái pattogtak, addig Bodáék házában békésen ropogott a kemence tüze. Anna mézeskalácsot sütött, illata betöltötte a szűkös konyhát.

– Mire fel, édesanyám? Hisz csak holnap lesz a búcsú – kérdezte Boda és nagyot harapott a kalácsból. – Hm, ez nagyon finom! – dicsérte teli szájjal.

– A te mézedből készült. Azért hagyj belőle holnapra is, benéznek a Gyuri sógorék – s azzal ráütött fia kezére, aki már nyúlt a következő finom falatért.

Amikor nyugovóra tért este a gyerek, gondolatban újra átélte a kalandját.

„Holnap elmegyek és megnézem magamnak még egyszer az a helyet és ... azt a leányt – gondolta. – Igaz, hogy holnap búcsú, de majd iparkodom...”. Ezzel a gondolattal ringatta magát álomba...

7. Búcsú

Boda már hajnalok hajnalán az erdőt járta. A felkelő nap fényében kiosont az ajtón, Anna még aludt. „Sietnem kell, ha vissza akarok érní a misére – gondolta a fiú. – Ha elkések, nem teszem zsebre, amit anyámtól kapok”.

A reggeli friss levegőn gyorsan haladt. Néhol még futásnak is eredt. Alig várta már, hogy újra megpillanthassa a leányt. A nap egyre magasabbra hágott, sűrűn törölgette izzadt homlokát.

Amint a forrás közelébe ért, a lelkesedése alábbhagyott. „Mi van, ha tényleg elátkozott az a hely?” – gondolta, de aztán megemberelte magát, s tovább szaporázta.

„Ott van, ni!” – nézett előre, s valóban, már hallani lehetett a víz csobogását.

Bodát enyhe szellő érintette, a karja lúdbőrös lett. Tegnap még nyugodtan elszunnyadt a forrás melletti mohán, de most baljós sejtelmességet hordozott a hely. A moha már nem tűnt bársonyosnak, s a páfrányok is mintha haragosan néztek volna rá. A reggeli napsugár fenyegetően szüremlett át a fák lombkoronáján. Rikácsoló hangján egy szajkó riasztott. A fiú összerездült.

„Azon a fán ült” – nyugtázta magában. Forgatta a fejét, hátha megpillantja valahol a leányt.

Amint erre gondolt, heves szellőkés csavarta meg a terebélyes fa lombkoronáját. Nagyot nyögött a tölgy, s ágai a földig hajoltak. A szél még erősebben kapott a fába és

leszakított leveleit a fiú arcába vágta. Aztán hangos reccsenéssel letörött a vastag ág, amin előző nap a leány ücsörgött. Egyenesen Bodára zuhant. Ott feküd a vaskos ág alatt tehetetlenül, miközben a szél olyan táncot járt, mint egy örült dervis. Félő volt, hogy kidönti tövestől az egész tölgyet.

S ekkor a forgószélben egy pillanatra feltűnt egy alak. Eltorzult arccal nézte a fiút. A szél még vadabbul süvített. Az egyik gyökér hangos reccsenéssel engedett, a fa megingott.

„Ki kell szabadulnom!” – gondolta kétségbe esetten Boda, miközben a szél fülsüketítően zúgott. – Rám fog dőlni...!”

Egy másik gyökér is elszakadt. Boda összeszedte minden erejét. Emberfeletti kínlódás árán sikerült egy leheletnyit megmozdítani a rajta fekvő vastag ágat. Hatalmas robaj kíséretében megindult a fa. Boda szinte már érezte magán a kidőlő fa súlyát. Még egyszer összeszedte magát, s így, erőlködve, kapaszkodva sikerült kifordulnia. A fa ebben a pillanatban arra a helyre dőlt, ahol az imént feküdt.

A döbbenettől egy pillanatra megdermedt, de aztán gyorsan talpra állt és futásnak eredt. Úgy szedte a lábát, mint még soha. Amikor kifogyott belőle a szusz, fűjt egy rövidet, majd folytatta a rohanást. Később már csak vonszolni tudta magát, a mellkasa is embertelenül szúrt, ahol az ág ráesett.

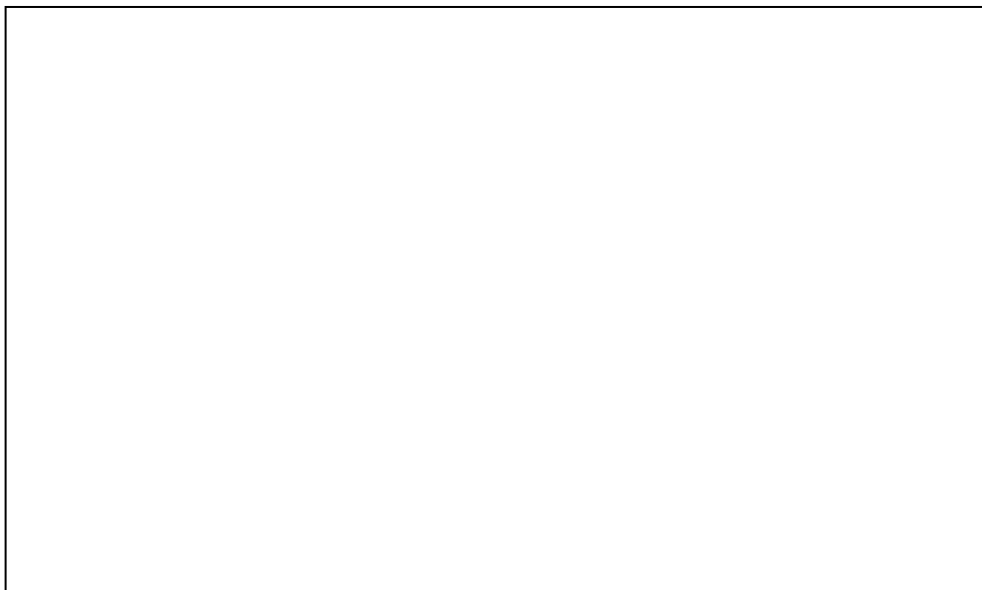
Épp véget ért a mise, a nép tódult ki a templomajtón, mikor a holtfáradt fiú megérkezett. Anyja nyugtalanul tekintgetett körbe, aztán megkönnyebbülve sóhajtott, ahogy megpillantotta. Mikor a gyerek közelebb ért a csoportokban beszélgető emberekhez, furcsa szemmel kezdték méregetni.

Csupa kosz volt. Kezén, lábán véres horzsolások, ruhája cafatokban lógott róla. Nem éppen búcsúba való viselet! Harinkó, Bajmót és a többi fiú kárörvendően nevetett rajta.

Hiába látta anyja megkönnyebbült tekintetét, jól tudta, ezzel koránt sincs lezárva a történet. Lóttek a mézeskalácsnak...

Igaza lett. Anna hajthatatlan volt. Az ünnepi ebédre nem kapott a kalácsból, még Gyuri sógor sem tudott közbenjárni az érdekükben. Égre-földre dicsérte az ízletes gombapörköltet, de az sem használt.

Miután elmentek a vendégek, Anna kérdőre vonta a gyereket, de egy mukkot sem tudott kiszedni belőle. Anyja túl fáradt volt, így békét hagyott neki, Boda is hamar nyugovóra tért. Nyugtalan álmában egyre csak azt a rémisztő arcot látta a forgószélben. Vajon ki lehet?

Reggel korán felkelt, felöltözött, s felkereste az erőszéli kunyhót.

– Ki az ilyen korán? – szólt ki a méltatlankodó hang a kopogtatásra.

– Én vagyok az, a Boda.

– Mit akarsz, gyerek? – nyitotta ki az öregasszony álmos szemekkel az ajtót.

– Lucsi szüle – csapott a mondanivaló közepébe a fiú –, meséljen nekem az erdei forrás leányzójáról.

– Na, te is aztán jó témát találtál – csuklott egyet a bába, s az álom egyből kiröppent a szeméből. – Gyere beljebb, még meghallja valaki.

Karonfogva behúzta a fiút a házba. Miután leültette a lócára, megkérdezte tőle:

– Biztos vagy benne, hogy tudni akarsz?

Boda elszántan bólintott. Az öregasszony vett egy mély levegőt, s azzal belekezdett. Azonban csak a féligazságot mondta el. Azt, hogy a lány Rigoma gyermeke. Arról, hogy a szélbanya úgy lopta el, mélyen hallgatott. A fiú szédelegve hallgatta...

– Én azt tanácsolom, oda ne menj még egyszer, hacsak nem akarsz, hogy elvarázsoljon – fejezte be a történetet a bába.

– Miért...? – meresztette szemét a gyerek. – Azt is megtenné ez a... szélbanya?

– De megám – bólintott a szüle. – Sőt, még ettől sokkal rosszabbat is... – Itt elhallgatott, gondoljon azt a fiú, amit akar, miközben nagyon remélte, hogy nem megy el még egyszer oda a gyerek. Még csak az hiányozna, hogy Boda újra felbolygassa azt a régi baljós históriát, s ismét felélessze Rigoma haragját!

8. A szélvihar

Aszályos időt hozott a nyár. A termés egyre satnyább lett. Kókadtt az árpa, száradt a köles, a szőlőszemek fonnyadásnak indultak. Az emberek kétségbeesetten néztek egymásra: már így is alig maradt valamicske eleségük, s ha így megy tovább, a termés az ördögé lesz. A jószág is egyre soványabb lett, esténként a malacok hangosan visítotnak az ennivaló után. Ráadásul egyik reggelre megdőglött a Harinkóék tarka tehene. Azon kívül, hogy lesoványodott, semmi baja nem volt. Este még a tejet is leadta, aztán reggelre kimúlt. Erről beszélt az egész falu.

A felnőttek nyugtalansága lassan átragadt a gyerekekre is. Egész nap marakodtak egymással. Így nem csoda, hogy felderült az ábrázatuk, amikor a kertek alatt megpillantották Csirát.

– Hová, hává olyan sebesen, janicsár?

A fiúk alig várták, hogy valakin levezessék nyugtalanságukat. Azon se lepődtek meg, hogy egyszer csak megjelent Boda is. Egy darabig szótlanul méregették őket, majd nekik estek. Harinkó pillanatok alatt lebirkózta Csirát, a többiek pedig Bajmót vezetésével leteperték Bodát. Hiába küzdött a fiú teljes erejéből, a siserehaddal nem boldogult.

A gyereksereg nem vette észre, hogy egy ideje már szemmel tartották őket. A bőrruhás, mezítlábas leány egy körtefán ücsörgött, onnan nézte a játékukat. Anyja hiába tiltotta meg Likinek, ő sem tudott nyugodtan megülni a fenekén. Életében

először lelopózott a faluba, pedig nagyon jól tudta, hogy Rigoma szemében ez megbocsáthatatlan bűnnek számít.

Először még érdeklődve nézte a falusi lurkókat, szívesen beállt volna közéjük játszani, de annyi bátorsága azért nem volt. Aztán, amikor megjelent a színen szerencsétlen Csira, s a többiek körbefogták, már nem tetszett a leánynak annyira a multság. Amikor Boda kilépett a bokrok közül, a leányban maradt a szusz, hisz miatta szökött el otthonról, ő volt a múltkori hatalmas vihar okozója. A fák közül akkor rémült szemmel leste anyja tombolását. A fiú épphogy csak meg tudott menekülni a Rigoma keltette földindulásban, s a leány ettől nagyon megkönnyebbült.

Amikor a falusiak leteperték őket, Likiben öntudatlanul felforrt a düh. Ha ezt anyja látta volna, még örülhetett is volna neki, hisz idáig csak erre az alkalomra várt.

Hirtelen jött szélroham söpört végig a kertek alatt. A földes útról felkapta a port és a bőszen megtáncoltatta. Egy kisebb szilvafa reccsenve tört ketté.

A gyerekek ledermedtek.

– Forgószél... – nyögte erőtlenül Harinkó, majd futásnak eredt. A többiek követték. Csak Boda és Csira maradt a földön.

Amilyen gyorsan jött a forgószél, úgy el is ült. Lassan ők is feltápáskodtak. Döbbent szemmel figyelték a leányt, ahogy macskaüggyességgel lemászott a körtefáról.

Boda csak azt érezte, hogy megáll az idő. Nem számított a véres szája, bevart orra, felhorzsolts könyöke. Csak nézték

egymást a mezítlábas leánnyal. Közben pedig Csira hol az egyikre, hol a másikra kapta riadt tekintetét.

Az idilli pillanatot halk fuvallat szakította meg. Végigsöpört a kertek alatt, majd befutott a házak közé. Aztán szép lassan felerősödött a szél. Megzörgette a fák levelét, és az emberek arcába csapott. A szél ereje egyre nőtt, s viharba váltott. Megtépázta a nádtetőket, néhány házról leverte a zsindelet. A kitergetett ruhákat mind letépte, a köcsögfákon száradó edényeket összetörte. A libák, kacsák és tyúkok szárnyaikkal verdesve menekültek az ólba, a malacok örült visongást csaptak. A szél a szérűskertekben a szénaboglyákat mind felborította és szétfújta. Az egyébként is satnya árpát földre fektette. A fonnyadt szőlőre jégeső záporozott. Egy ló a kötőfékét elszakítva, megbokrosodva vágta az szántáson. A réten álló gémeskút recsegve tört ketté. A templomtorony tetejébe villám csapott, a kereszt a mélybe zuhant.

A mennydörgés zajában egymást félretaszítva, fejvesztve menekültek az emberek oltalmat keresni. Lucsi szüle kiállt kunyhója elé, onnan nézte a földindulást. A fenyő csaknem nem rádőlt a viskójára, úgy megcsavarta a süvítő szél.

„Ez csak Rigoma műve lehet – gondolta borzongva. – Az a buta fiú nyilván nem tudott nyugton maradni...!”

Valóban a szélbanya keltette a vihart, amely csaknem elsöpörte a falut. Boda és Csira a fejüket védve heverték a földön, míg tombolt felettük az égiháború. A mennydörgések robajába csaknem belesüketültek.

Aztán amilyen gyorsan jött, szép fokozatosan csökkent a vihar ereje, majd elült teljesen. A két fiú sajtó testtel tápázkodott fel a földről, de a kavargó portól semmit sem láttak. Likinek is nyoma veszett. A falusiak lassan merészkedtek elő. Remegő lábbal mérték fel a kárt.

Miután hazaért a leány, az erdei barlang mélyén jeges hideg uralkodott. Rigoma egy szót sem szólt, az arca torz maszkká fagyott. Liki remegve állt előtte, tudta, hogy anyja bármelyik pillanatban ismét kitörhet. A szavakat, amelyeket az asszony eltorzult arccal suttogott, alig lehetett érteni:

– Ha... még... egyszer... elmész... oda..., a... földdel... teszem... egyenlővé... a... falut...!

Liki soha többé nem ment el.

III. RÉSZ

9. Itt a török

Hetek óta lázasan készülődött a falu. A török támadta Sziget várát, s a környéken félve várták, mikor indul portyára a pogány a környező falvakba is. Nyugtalanító hírek kaptak szárnyra. A törökök kisebb csoportokban járták a vidéket és raboltak, fosztogattak. Élelmet kerestek maguk és állataik számára, az embereket elhurcolták rabszolgának. A fiúkat janicsárnak vagy dervisnek, a lányokat háremhölgynek.

Jó néhány esztendő eltelt azóta, hogy Rigoma haragja csaknem összedöntötte a falut. Anna fia felnőtt azóta. Bodából délceg ifjú lett, akárcsak édesapja volt. A munkában mindig élen járt és értett mindenhez. Irányításával, nem messze a falu fölött, földvár építésébe fogtak. Ha ideér a pogány, legyen hol meghúzni magukat. Talán a falak megvédik őket, s az erdőben megbújhatnak...

Heteken át hordták a földet, s keményre döngölték. Magasodott a vár fala. A favágók közben kihegyezett farönköket ástak le a földfal elé, hogy még erősebb legyen a védelem. Őröket állítottak minden irányába, hogy riadót fűjjanak, ha közeleg az ellenség.

A legények most nem fakarddal hadonásztak, mint gyerekkorukban. Bajmót kitanulta a kovácsmesterséget, ő

készítette a valódi szablyákat és kopjákat. A hatalmasra nőtt legény testén megfeszültek a kötélnyi izmok, ahogy kalapált. Széles hátáról patakokban folyt izzadság a kovácstűz mellett.

A többiek Boda vezetésével naponta gyakorlatoztak, még mindig ő forgatta legügyesebben a fegyvert. Harinkóval már régen megbékéltek, a gyerekkori vetélkedés sérelmei a múlt ködébe veszttek. Meg hát, a közös baj összekovácsolja az embert! Csira sem nőtt túl sokat, ahhoz képest, amekkora gyerekkorában volt. Leste Boda minden egyes szavát és sietett teljesíteni őket.

Boda fáradhatatlannak bizonyult. Taposta a földet, hegyezte a rönköket, s gyakorolta kenyeres pajtásaival a kardforgatást. Édesanyja szomorúan nézte mindezt:

– Te, aki békére születtél, most harcolnod kell. Apáddal nem ezért adtuk neked a „Békében élni” nevet.

– Édesanyám, hiszen a maga ereiben idegen vér csordogál – viccelődött vele Boda, hogy kicsit felvidítsa. – Nekem is idegen nevet adott.

– Én magyar vagyok, fiam, és te is. Az vagy, ahol, és ahogy élsz. Nem, fiam – nézett hosszan az asszony Bodára –, magyarok vagyunk mindannyian.

Közben elkészült a földvár. Harinkó, aki az ácsmesterséget tanulta ki, jó erős kaput eszkábált a bejárathoz. Munkája olyan szépre sikeredett, hogy attól fogva a kis erődítményt csak Várkapunak hívta a nép. A legény néhány hatalmas fakádat is készített, amibe számárháton hordták a vizet a közeli forrásról, s remélték, jó ideig kitart az innivaló.

Az emberek fogták szegényes motyójukat – edényeket, ruhákat, szerszámokat –, és felmentek a földvárba. Az állatokat maguk előtt terelték, miután a takarmányt jól elrejtették, nehogy török kézre jusson. Ami kevéske vagyonkájuk volt, a vár falain belül ásták el.

Mire a falu határába ért a török osztag, már nem talált ott senkit. A házak és a csűrök üresen álltak.

A földvár felé hamarosan sűrű füstfelleget hozott a szél.

– Ég a falu – kiáltotta valaki.

– Jaj, Istenem, jaj, Istenem... – nyöszörögtek az asszonyok és az öregek. – Mi lesz velünk, mi lesz velünk...

Már a templom is tüzet fogott.

– A gazok – szikrázott Boda szeme és megindult a beszegezett várkapu felé.

– Nem oda, Boda! – ragadta meg a karját Harinkó. – Ezzel semmit nem érünk el. A házakon már úgy sem segíthetsz. Itt van szükség rád.

Boda idegesen járkált fel és alá, keményen szorította kardja markolatát, de aztán lenyugodott és belátta, pajtásának igaza van.

Este lett, mire az erdőben a török felderítők rábukkantak a várra. A falak mögött pissenést se lehetett hallani, olyan némán kuksoltak mögötte az emberek. Még az állatok is megéreztek, mekkora a baj, egy sem mozdult közülük.

A török parancsnok tanácskozott egyet a tisztjeivel, majd kisvártatva visszavonultak. Az emberek fellélegeztek.

– Ne örüljete! – szólt nekik a vén Lucsi szüle. – Megvárják a reggelt. Tudják, úgyse szökünk meg. Hová is mehetnénk?

Reggel aztán megszólal az ágyú, amit az éjszaka folyamán a törökök igásökrökkel vontattak fel a hadiútról. A földfal, amin annyit dolgoztak, egész jól állta a sarat, a becsapódó golyóbisok elvesztek benne, s csak kevés kárt okoztak. Hanem, a mívesen megmunkált várkapu, Harinkó műve szilánkjaira forgácsolódott...

A résen megindult a pogány, kéttucatnyian lehettek.

10. A földvár ostroma

Amikor megszólalt az ágyú, Liki az elkorhadt fatörzsön ücsörgött. A fát még annak idején anyja haragja döntötte ki, miközben ő a barlangban reszketett, nehogy újdonsült barátjának baja essék. Liki az elmúlt esztendőök alatt sokat gondolt a fiúra, de aztán az nem jött többet el, mint ahogy a leány se ment le a faluba, hisz anyja megígérte, ha ez megteszi, a települést a földdel teszi egyenlővé.

A távoli csata zajából csak az ágyúszót lehetett kihallani. Liki összerezdült minden lövésnél. Az előző esti füstöt sem tudta mire vélni. Legszívesebben lement volna a faluba, de ezt nem merté még egyszer megtenni.

Mikor feltűnt Rigoma, aggódva kérdezte tőle:

– Mi ez a zaj, anyám?

– A falut eltörlik a föld színéről – válaszolta kárörvendően az asszony.

– A falut? – kérdezte Liki rosszat sejtve.

Közben a várnál feltűnt az első janicsár a kapu résén, Boda lecsapott rá a szablyával. Ezen felbuzdulva a többiek hasonlóképpen tettek. Hamar kiderült azonban, hogy az ő kardforgató tudományuk nyomába se ér a kiképzett török harcosokénak. Ahogy annak idején Boda kiütötte kezükből a fakardot, úgy repültek most a szablyák a janicsárok vágásainak nyomán.

A pogányok betódultak a várba. A török bej, aki a fosztogató csapatot vezette, öreg, kipróbált katona volt, fél

életét a csatamezőn töltötte. Amikor Bodával szembe került, már az első csapásnál felmérte, hogy csak egy tapasztalatlan paraszttal van dolga, aki úgy-ahogy kitanulta a kardforgatás tudományát. Mégis tetszett neki ellenfele elszántsága. – „Ha fiatalabb lenne, kiváló janicsárt faragnék belőle” – gondolta két vágás között.

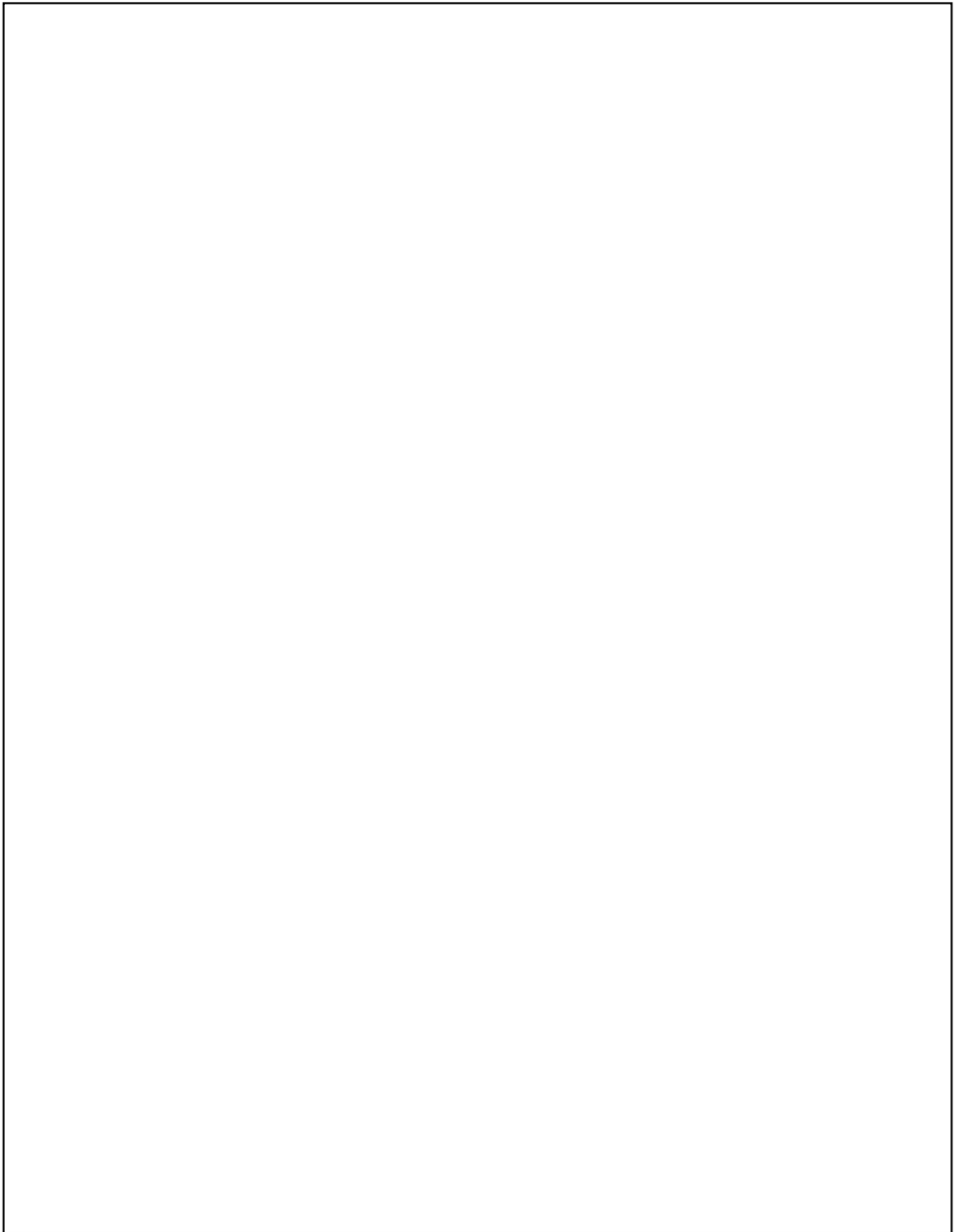
A megtermett Bajmóttal csak nehezen bírtak, három-négy pogány katona kellett, hogy leteperje. Végül aztán az összes falusit lefegyverezték, egyedül Bodát nem sikerült foglyul ejteni, ő még teljes erejével küzdött a bejjel. Minden szem rájuk szegeződött. A legénynek sikerült kitámadnia. A szablya hegye felsértette ellenfele vállát, a török vére kiserkent. A bej is érezte, hogy nem babra megy a játék. Gondolta, ideje neki véget vetni...

Ekkor megmozdult a levegő. Vihar kerekedett a semmiből, s szinte korbácként csapott le. A törökök fejéről lefújta a turbánt, szemükbe homokot vágott.

Lucsi szüle a többi asszonnyal és az öregekkel a vár legtávolabbi sarkában remegett. A vén bába nem akart hinni a szemének. A vár falán egy bőrruhás, mezítlábas leány állt és szikrázó szemével merően nézte a törököket.

Rigoma nem tudta Likit visszatartani. „A falu így is, úgy is elpusztul – gondolta a leány –, nincs veszteni valóm...” – s azzal összeszedte minden erejét és kiszabadította magát anyja bűvköréből.

A bej a felcsapódó portól a szemét törölgette, semmit nem látott. Bodának sikerült kiütnie a szablyát a kezéből. A lélek azonban nem vitte rá, hogy végezzen lefegyverezett ellenfelével.

A fergeg kikergette a törököt a földvából. A pogány had félvakon, fejvesztve menekült. A vihar addig ostorozta őket, míg el nem tűnt valamennyi.

– Szűzanyám, ne hagyj el... – suttogta Anna. – Ki lehet ez a vihart hozó leányzó?

Lucsi szüle lesütött szemmel válaszolt:

– Pap Jóska és az Erzsi ellopott lánya...

De mielőtt még bárki bármit mondhatott volna, a leány köddé vált. Lucsi szülére ezután ezer kérdés záporozott. Az emberek egymás szavába vágtak, mindenki egyszerre beszélt. Nagyobb lett a felbolydulás, mint a törökök rohamakor. A vén szüle pedig végre megszabadult a két évtizedes tehertől, elmondott mindent. Nem szépített semmit, még a saját szerepét sem. Az emberek döbbenet hallgatták a szavát.

Anna egyszer csak felnézett:

– Nem láttátok Bodát?

A népek tanácstalanul pislogtak egymásra. A legény is eltűnt.

Boda pont úgy szedte a lábát, mint évekkel ezelőtt azon az emlékezetes búcsú napon. Egykettőre a forráshoz ért. A kidőlt, korhad fatörzs még mindig a földön feküdt. A leány ott ücsörgött rajta. Szép szeme szomorúan mosolygott:

– Már vártalak.

Megfogták egymás kezét, Boda pedig elmesélte, amit Lucsi szüleitől nemrégiben hallott. A leány döbbenet figyelt minden egyes szavára, s közben egyre erősebben markolta a legény kérges kezét.

– Szóval, akkor ő nem is az anyám?

– Nem... – rázta meg a fejét Boda.

11. Szabadulás

Nem tudták a beszélgetést folytatni. Egy szélroham végigsöpört az erdő fái között, s felkapta a száraz avart. Liki kiegyenesedett:

– Vendégünk érkezett...

A forgószélből Rigoma lépett elő.

– Micsoda családi idill – kezdte negédesen. – Csak nem kézfogóra készültek?

Viharos szél zúgott fel, s egy elkorhadt fa recsegve hasadt ketté.

– Szervezkedtek, szervezkedtek? S engem kihagynátok belőle?! Ez nem szép dolog, lányom – süvítette. Szeme villámokat szórt, arca eltorzult, és fúriaként süvöltött. – Veled kezdem! – s karmos kezével Boda felé nyúlt. A legényt a szellőkés felkapta és egy fatörzsnek vetette. Teste nagyot nyekkent, amikor földet ért, és zihálva kapkodta a levegőt.

– Őt hagyd! – kiáltott Liki, s szeme résnyire húzódott.

„Ez az – gondolta Rigoma –, most talán sikerül felbosszantanom!”

Az asszony Bodára nézett, mire a legény feje a fának csattant. Rigoma közelebb lépett. Arcán már semmi emberi vonást nem lehetett felfedezni.

Liki is lépett egyet előre, amitől az asszony hanyatt vágódott.

– Ez az, lányom! – kiáltotta Rigoma a földön fekvve, mámoros hangon. – Kezdetnek nem is rossz!

Liki lépett még egyet, mire az asszony a levegőbe emelkedett. Boda döbbenet figyelte a jelenetet.

– Jól van, lányom... – mondta kissé óvatosabb hangon az asszony, miközben a levegőben lebegett –, ennyi talán elég is lesz elsőre.

Most Rigoma érezte azt, amit nemrégiben a török bej: ennek a fele se tréfa! Esdeklően leányára nézett. Ám megint egy olyan erős szellőkés érte, hogy elakadt a szava.

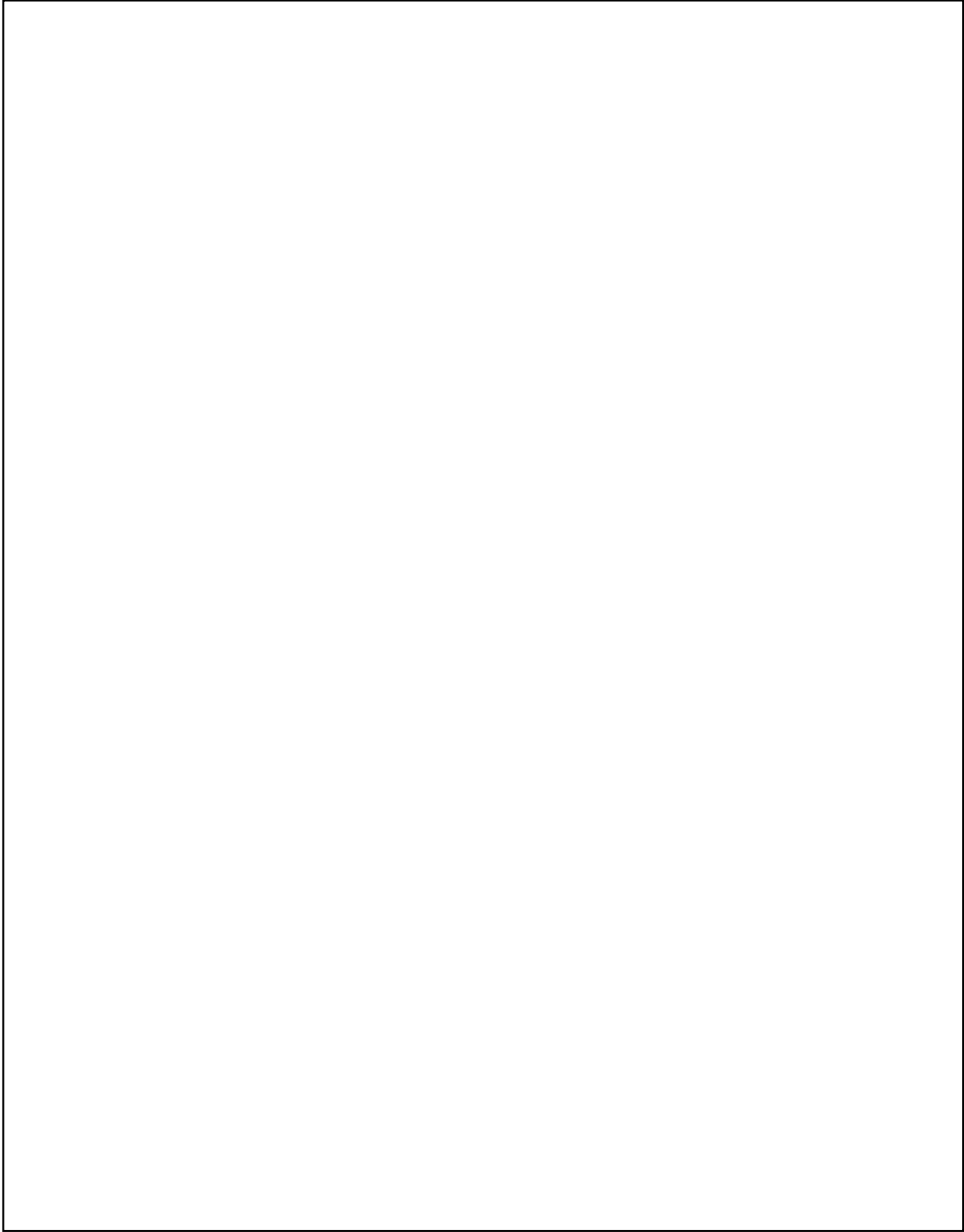
– Jól van, gyerelem, elég lesz ebből... – Nem tudta befejezni. A szellőkés a fák fölé emelte. – Lányom...! – kiáltotta kétségbeesetten, de hiába. Likit már nem lehetett megállítani.

Rigomát a szellőkések a barlangig dobálták. Bárhogy erőlködött, nem tudott tenni ellene. Erejét megfeszítve kapaszkodott a barlang szájába. Egy utolsó lökés aztán átlendítette a bejáraton, bukdácsolva tűnt el a sötét üregben.

Liki egy utolsó, mindennél szikrázóbb pillantást vetett a barlangra. Ekkor megremegett a föld, majd néhány pillanat múlva hatalmas robaj kíséretében beomlott a barlang sziklás fala és betemette a bejáratot.

– Nem vagyok a lányod. És soha nem is voltam... – suttogta Liki maga elé, miközben Boda átkarolta a vállát. Kéz a kézben indultak meg a falu felé. Mire elült a por, már messze jártak.

Az emberek közben kijöttek a várból, hogy szemügyre vegyék a falut. Legalábbis, ami maradt belőle. Mindenfelé üszkös fadarabok füstölögtek, a török tisztamunkát végzett.

Anna is a romokat nézte, miközben könnyeivel küszködött. Csak akkor derült fel az ábrázata, amikor megpillantotta a kézen fogva közeledő párt. Gyorsan megtörölte az arcát és megindult feléjük. Közelről már jól látta: egy ismerős leány mosolyog rá a múlt függönyén keresztül.

– Igen – tárta szét a karját –, mintha az Erzsi lennél – s azzal karjaiba zárta mindkettőjüket.

Sokáig álltak így. Az asszony vidámabb hangon folytatta:

– Mit szólnál, ha ezentúl Erzsikének hívnálak?

– Erzsikének?

– Ez volt édesanyád neve.

– Ismerte?

– Hogy ismertem-e? – párásodott be az asszony szeme. – A legjobb pajtásom volt – s azzal elkezdett Erzsiről, Jóskáról, Andrisról mesélni. A gyerekkorukról, a fiatalságukról... Közben pedig nézte az elvadult, bőrruhás, mezítlábas leányzót. „Tisztára, mint az Erzsi! Csak szebb nála. Majd odaadom neki a régi ruhámat, ahogy elnézem, pont jó lesz rá. Még jó, hogy elástam a pogány elől...”

– Nem akarsz beszélni az elmúlt életedről? – próbálkozott bátortalanul az asszony.

Liki ránézett. Tekintete olyan bölcsességről árulkodott, amelyet az asszony idáig csak Lucsi szüle szemében látott.

– Idáig nem volt életem. Csak most kezdődik...

UTÓHANG

Békében

A falusiak egyik szeme sírt, a másik nevetett. Megszabadultak a pogánytól – de milyen áron! Porig égtek a házak, porig égett a templom. Odalett mindenük.

De az emberek megszívták magukat:

„A mi falunk élni akar!”

Együttes erővel kezdtek az új falu felépítésébe, de közelebb az erdőhöz, közelebb a Várkapuhoz. Megint csak Boda járt elől a munkában. Ahogy nemrégén a vár falát, most a házak oldalát tapasztották sárból. A favágók öles fákat döntöttek ki, Harinkó vezetésével nekiláttak a tetők ácsolásának, amelyre először csak szalmát raktak. Téltre majd nád vagy fazsindely kerül rájuk.

Édesanyja büszkén nézte Bodát, miközben egyik kezével Likire támaszkodott. Az asszonyt nagyon megviselte a csata. Anyai szíve annyira aggódott a fiáért, hogy szinte belebetegedett. Az emberek másról se beszéltek, mint a csodás viharról, s ha összefutottak vele, lopva Likit lesték. „Pap Jóska és az Erzsi megkerült lánya...” – súgtak össze mögötte.

Liki pedig nem tudott betelni az ismeretlen világgal, amit maga körül látott. Megvizsgálta az újonnan épített ház minden zugát. A döngölt földpadlót, a frissen ácsolt polcokon a néhány

megmaradt cserépedényt, a szekrényt, a sarokban a vizes bődönt, megsimogatta a frissen rakott kemencét. „Mennyivel más itt, mint a barlanglikban...” – gondolta.

Egy hónap múlva ülték meg a menyegzőt. Ahogy a két kenyeres pajtás, Andris és Jóska annak idején eltervezte a kocsmá udvarán álló eperfa alatt, gyermekeik egybekeltek – noha ők nem egészen így gondolták...

Gyuri sógor volt a násznagy, s a mulatságon ott ropta a falu apraja-nagyja. Legelől persze Harinkó és Bajmót bokázott. Még Csira is táncra perdült vézna lábaival. Mellettük Gyuri sógor járta az örömannyával, bár Anna eleinte nagyon szabadkozott, hogy ő már túl öreg ehhez. Azt hitte, boldogságában a szíve szakad meg. Párás szemmel nézte két gyönyörű gyermekét.

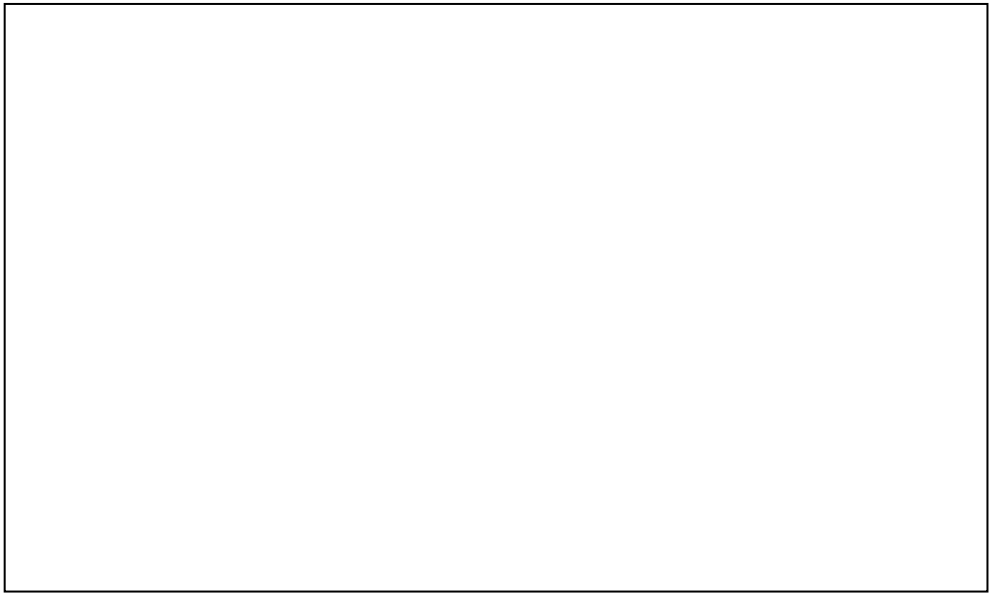
A vén Lucsi szüle csak ücsörgött a sarokban egy kupa borral, s amíg nézte a vidáman mulató fiatalságot, arra gondolt, hogy ez nagyon is rendjén van így:

„Mindenki azt kapta, amit érdemelt. Engem egy életen át kínozott a lelkiismeret-furdalás. Az a leányzó meg végre kiszabadult börtönéből...” – Fogatlan szájával ivott egy korty bort a fakupából, s tovább szőtte a gondolatait:

„Rigoma megkapta megérdemelt büntetését. Most már a beomlott barlang a börtöne. Bárhogy is erőlködjék, többé nem tud szelet támasztani. Ahhoz levegő kell, ahhoz égbolt kell, ahhoz szabadnak kell lenni... Hiába, ez így volt mindig és így is marad: aki szelet vet, vihart arat!” – s azzal kiitta a maradék bort a kupából.

Úgy látszik, az égieknek is kedvére volt a mulatság. Noha földi halandó nem láthatta, egy angyal szállt alá és kiterjesztette védőszárnyát a falu fölé.

Lehet, hogy sok itt a harc a Földön, de a Világ akkor is a békés embereké...

BODA LEGENDÁRIUMA, AMELYBŐL A MESE MEGSZÜLETETT

A község elnevezése

A község neve a *Boda*, *Buda*, *Budimér* szláv eredetű személynévből származik, melynek jelentése: lenni + béke, azaz *békében élni*. Innen a főhős neve, illetve jelleme, amelyet a település címeren található szimbolikus elemek tovább erősítettek: igazságosság (szárnyas angyal), emberség (szív).

Liki-Boda

A település a legkorábbi időkben (1235-ben) két faluból (településrészből állt), ugyanis a legelső forrásban az szerepel, hogy *Liki-Boda* mellett létezett *Boda* falu is. *Liki-Boda* arról kaphatta a nevét, hogy a mai *Csiszárárok*-*árok* vagy *Aszai-árok* forrásfőjénél, az akkori gödörfő (lyuk=*lik*) közelében jött létre ez a kis település. Vele egy időben és párhuzamosan létezhetett már az Árpád-korban a mai *Boda*, amely a forrásokban *Nagyboda* néven is szerepel.

A bodai Várkapu / Pesti János gyűjtése alapján

Boda község határának északi peremén található a *Várkapu* nevű helyet. Valaha itt földvár létezett. A hegy oldalában délről és keletről ma is megvannak a 2-6 m, magas földsáncok, töltések. Fakitermelő út építéskor a sáncot átvágták, s így alakult ki a *Várkapu*. A helyi hagyomány szerint vár állt itt a török időkben, ahová több kád aranyat ástak el. Ezen a helyen álltak az ágyúk, amikor a török *Kisbodát* lőtte. Akik túléltek az ostromot, a közeli erdőbe menekültek, majd később a mai (Nagy)*Boda* helyre települtek. A mai is élő néphagyomány szerint a *Pusztaszentegyház* nevű dűlőben állott az egykori *Kisboda* temploma. Ásatáskor itt nemrég számos tárgyat találtak.

A vátođ gyerök

Pesti János és Domján Johanna által jegyzett *Bodai Tájiszótár* című kiadványban szerepel *A vátođ gyerök* című népmese, amelyet 1935-ben Berze Nagy János gyűjtött Varga Józsefnétől a településen, s amelynek a lényege, hogy a boszorkány kicseréli a saját torzszülött gyermekét egy egészséges csecsemőre.

Méhészet, borászat

A történetben két mai sajátosság, a méhészet és a borászat is érintve lett.

Bodai hely- és személynevek

Rigoma: Domb, dombhát, szántó. Az adatközlők szerint a rigók itt megcsípték az almát.

Bajmót: Sík, szántó. Nem volt dűlőútja, ezért nehéz volt művelni.

Harinkó-gödör – Harinkó-vőgy: Völgy, gödör, szakadékos hely. Pár száz méter hosszú, 10 méter széles, két emelet mély, függőleges falu löszszakadék.

Csira-kut – Csira-gát: Itt ittak a pásztorok, illetve vízfolyás.

Lucsis – Lucrsi dűlő: Szántó, szőlő, gyümölcsös, legelő, bokros rész. Korábban fenyves erdő volt.

Pap Jóska kuttya: Forrás. Az első tulajdonos nevéől nevezték el.

Vati – Vaty – Váthi – Vátyi: Különböző alakjaiban a legrégibb és egyben a legtöbbször előforduló bodai családnév. Először az 1695. évi összeírások alkalmával jegyezték le Gregorius és Andreas Vati nevét.

Felhasznált irodalom

Pesti János: Az ördögszántotta hegy

Pesti János – Domján Johanna: Bodai Tájiszótár

Dr. Erdődy Gyula: Boda község története

IMPRESSZUM